

О.С. СМИК,
аспірантка кафедри соціальної
географії та рекреаційного
природокористування
Чернівецького національного
університету імені Юрія Федьковича,
м. Чернівці

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ МЕДИЧНОГО ТУРИЗМУ

Медичний туризм - це діяльність, пов'язана з організацією медичного обслуговування пацієнтів далеко за межами місця їх постійного проживання. Причому пацієнти можуть їздити в медичні заклади як усередині країни (внутрішній медичний туризм), так і далеко за кордоном (міжнародний медичний туризм).

Багато «медичних туристів» користуються можливістю поєднати медичне обслуговування з відпочинком на курортах, в оздоровчих, SPA і Wellness-центрах. Тому сьогодні розповідаючи про медичний туризм, нерідко вживають і термін «оздоровчий туризм».

Яким би не був високим рівень сервісу та якості медичного обслуговування за кордоном, при організації таких поїздок не рідко виникають складності і питання юридичного характеру. Для отримання та легалізації необхідних документів, супроводження врегулювання конфліктів, представлення інтересів тощо доцільно залучати юристів відповідної спеціалізації та кваліфікації [5].

Поняття “медичний туризм” з’явилося відносно недавно та стало ще одним наслідком глобалізації. Що характерно, цей феномен торкнувся вже не тільки країн, які розвиваються, а й високорозвинених західних держав. У перших люди часто не можуть отримати висококваліфіковану меддопомогу через брак обладнання та відповідних фахівців. В інших, де з обладнанням значно краще, іноді потрібно дуже довго чекати, поки лікарі візьмуться за пацієнта. Так, черги на операцію можуть сягати півроку, а в деяких випадках рік, два й навіть чотири. Особливо це актуально для Канади та Голландії.

Медичним туризмом називається поїздка за кордон, метою якої є отримання медичної допомоги. Підстав для такого кроку чимало, серед яких: висока якість лікування за кордоном; наявність найсучаснішої апаратури, що дозволяє ставити точні діагнози і проводити ефективніше лікування; використання передових методів лікування, які ще не використовуються у вітчизняній медицині.

Однією з галузей медичного туризму, що бурхливо розвиваються, є стоматологія. Стоматологічне лікування за кордоном дає можливість пройти будь-які потрібні процедури в обладнаних за останнім словом техніки стоматологічних кабінетах у прекрасних фахівців, заощадивши при цьому значні суми.

І звичайно, не можна не відзначити і найпоширенішу галузь медичного туризму – пластичну хірургію. Пластичні операції виконуються на високому рівні хірургами Європи і Азії. Щорічно десятки тисяч людей приїжджають до Індії і Таїланду, де якість висока, а ціна доступна. Така ж кількість людей, що їдуть і до Німеччини, яка славиться своїми хірургами, і до Франції, загально визнаної столиці краси, де пластична хірургія вважається кращою в світі.

Медичний туризм в Україні набирає популярності. Переважно пацієнти приїжджають із країн Азії. Здебільшого до стоматологів, офтальмологів і хірургів. Зокрема - заради пластичних операцій.

Цікавим є той факт, що, незалежно від прийнятої у країні моделі охорони здоров'я і рівня економічного розвитку, у потенційних споживачів медичних послуг часто виникають значні труднощі для їх отримання. Тому досить низькими є оцінки медичної сфери представників як економічно високорозвинених держав, так і країн з економікою, що розвивається.

Причини незадоволеності громадян можуть полягати у так званій «недоступній доступності» певних необхідних або бажаних для них медичних послуг, що виражаються у конкретній цінності для особи співвідношенням результат/вартість. Першочерговими при цьому виступають ціновий та якісний фактор, які насамперед привертають увагу більшості дослідників цієї проблематики.

Оскільки кількість закладів, що прагнуть утвердитися на ринку медичного туризму стрімко збільшується, то слід відзначити актуалізацію питань контролю якості надання медичних послуг іноземним туристам. Досить часто одним із вирішальних і найбільш об'єктивних критеріїв при багатоваріантному виборі медичних установ зацікавленими суб'єктами є наявність у них міжнародної акредитації. До найбільших і загально визнаних акредитаційних систем можна віднести такі як: Joint Commission International (JCI); Trent Accreditation Scheme; Australian Council for Healthcare Standards International (ACHSI); Canadian Council on Health Services Regulation (CCHSA).

Сьогодні найбільш престижним методом оцінки якості та організації медичного обслуговування на міжнародному рівні, зокрема і у сфері медичного туризму, вважається акредитаційна система JCI, так званий «золотий стандарт охорони здоров'я», отримання якого є свідченням найвищої якості медичного обслуговування, безпеки пацієнтів, застосування правильних методів лікування та управління в медичній установі. Система оцінювання JCI включає 197 основних стандартів, 368 загальних стандартів і 1032 додаткових показників [1].

Сучасне життя характеризується частими стресами, емоційним перевантаженням та гіподинамією. Сучасна людина потребує якісний та доступний профілактично-оздоровчий відпочинок, який на сьогоднішній день переважно представлений санаторіями, профілакторіями, spa-центрами та wellness-курортами.

Євро-2012 було гарним стимулом для розвитку в'їзного медичного туризму: зацікавлені клініки, намагаючись підняти свій рівень до міжнародного, провели маркетингову кампанію, а туристичні агенції запропонували додаткові привабливі

пакети. Виїзний медичний туризм також має тенденцію до зростання [4].

Дуже часто медичний туризм ототожнюють із оздоровчим, проте вони не є тотожними.

Основними відмінностями між оздоровчим та медичним туризмом є те, що останній передбачає першочергове отримання медичної допомоги для вирішення конкретних проблем із здоров'ям людини, в той час як оздоровчий туризм більшою мірою направлений на покращення загального самопочуття людини – за допомогою спеціальних фітнес та релакс-програм. Зазвичай медичний туризм тісно інтегрований із системою медичних закладів, у той час як оздоровчий орієнтований на туристично-рекреаційну інфраструктуру.

Привабливість медичного туризму для споживачів зумовлена наступними факторами: по-перше, це висока вартість медичних послуг в індустріально розвинутих державах, по-друге, це високорозвинені медичні технології у ряді країн, по-третє, це низька якість медичного обслуговування або відсутність сучасної інфраструктури в країні походження.

Україна певною мірою також є привабливою для іноземних медичних туристів. Багато туристів уже цілеспрямовано приїжджають за кількома видами лікування: стовбуровими клітинами (через його заборону у себе на батьківщині), до стоматологів (завдяки їхньому високому рівню при порівняно низькій вартості) та в репродуктивні клініки за допоміжними технологіями. Значним потенціалом для розвитку в'їзного та внутрішнього медичного туризму володіють також курорти з мінеральними водами і цілющими грязями.

Наразі основними гравцями світового ринку медичного туризму є приватні компанії, які укладають договори з клініками та відправляють своїх клієнтів на лікування закордон. Відповідно, клієнти оплачують як послуги лікарів, так і посередницькі послуги компанії, самостійно. Така схема є досить ризикованою, адже по факту клієнт може отримати неякісну послугу (або не отримати її взагалі), окрім цього, посередники, які діють на ринку – зазвичай невеликі фірми, які діють в межах власних можливостей [3]

Перспективним, є залучення до схем медичного туризму страхових компаній, які працюють на ринку добровільного медичного страхування. Для клієнтів це б означало безумовність отримання обіцяної послуги та зменшення її вартості (так, клієнт лише купує відповідний поліс медичного страхування до того, як йому знадобиться медична допомога, а у разі настання страхового випадку компанія може прийняти рішення щодо доцільності лікування клієнта не вдома, а закордоном). Для страхових компаній це також могло б принести вигоду, в першу чергу, матеріальну (по суті, немає різниці, кому платити – вітчизняному провайдеру медичних послуг чи зарубіжному, питання лише в розмірі платежів). Окрім цього, майже в кожній країні представлені багатонаціональні страхові компанії, що дає змогу контролювати надання медичних послуг за кордоном (так, наприклад, компанія може бути впевненою, що кошти на лікування мають цільове призначення, і що пацієнтам не надається зайва медична допомога). По суті, за такої схеми діяльності страхові компанії (або їх структури) самостійно виконують посередницькі послуги на ринку медичного туризму. Нарешті, такі дії можуть

спричинити зростання попиту на програми добровільного медичного страхування через розширення ряду медичних закладів, з якими страхова компанія працює [3].

Важливою складовою медичного туризму є санаторно-курортне лікування, яке базується на наявності на відповідній території природних рекреаційних ресурсів, розвиненої оздоровчої інфраструктури, сучасного медичного обладнання, кваліфікованого медперсоналу тощо.

В.К.Євдокименко, визначаючи придатність території для рекреаційного використання, вважає, що основними критеріями розвитку санаторно-курортного лікування є наявність родовищ лікувальних мінеральних вод, грязей, озокериту, сприятливі кліматичні умови, екологічно чисте природне середовище. При цьому що більші запаси лікувальних ресурсів, вища їхня лікувальна ефективність, то вищу цінність мають рекреаційні території.

Ще одним напрямом розвитку медичного туризму є послуги величезної кількості спа-центрів, які дуже популярні в іноземних і вітчизняних туристів та розташовані не тільки в курортних містах і рекреаційних територіях, а й на гірськолижних комплексах, спортивних об'єктах, готелях і базах відпочинку. Окрім саун, різноманітних масажів, підводних та циркулярних душів, вітамінних і безалкогольних барів, фізіотерапевтичних, гінекологічних, проктологічних та інших процедур, спа-центри пропонують природну галотерапію (лікування повітрям соляних печер), омоложувальні ванни, аквапляжі, парафінотерапію та багато інших оздоровчих заходів [2].

Список використаних джерел:

1. Вахович, І.М. Фактори розвитку регіонального ринку медичного туризму в розвинених країнах світу [Електронний ресурс] / І.М.Вахович, В.В.Малімов – Режим доступу: <http://fp.cibs.ck.ua/files/1203>. – Заголовок з екрану.
2. Кифяк, В.Ф. Розвиток медичного туризму в регіонах України [Текст] / В.Ф.Кифяк // Вісник Університету банківської справи Національного банку України. –2013. – № 1 (16). – С.30–33.
3. Лисенко, В. С. Медичний туризм та перспективи його використання страховими компаніями [Текст] / В. С. Лисенко, Д. Р. Абрамітова // Актуальні питання економіки та управління у сучасних соціально-економічних умовах: зб. матеріалів міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (14-15 жовтня 2013 р.). – Дніпропетровськ: Герда, 2012. – С. 180–183.
4. Медичний туризм набуває популярності [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.kreschatic.kiev.ua/ua/4229/art/1360873980>. – Заголовок з екрану.
5. Медичний туризм [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://uk.wikipedia.org/wiki/Медичний_туризм. – Заголовок з екрану.
6. Романів, О.Я. Географія медичного туризму Європи [Текст] / О.Я.Романів //Часопис соціально-економічної географії: Міжрегіональний зб. наукових праць – Х.: ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2010. – Вип. 8(1). – С. 79–84.